

Projekt

z dnia 10 kwietnia 2024 r.
Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR LXI//2024
RADY MIEJSKIEJ W SŁAWKOWIE**

z dnia 18 kwietnia 2024 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta Sławkowa na lata 2024-2026”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.) oraz art. 176 pkt.1, art.179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 ze zm.), Rada Miejska w Sławkowie

uchwała

§ 1. Przyjąć „Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Sławkowa na lata 2024-2026”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Sławkowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

mgr Łukasz Hofler

Załącznik do uchwały Nr LXI//2024
Rady Miejskiej w Sławkowie
z dnia 18 kwietnia 2024 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA
RODZINY DLA
MIASTA SŁAWKOWA
NA LATA 2024-2026**

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE

2. PODSTAWA PRAWNA

3. ORGANIZACJA WSPIERANIA RODZINY

4. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE SŁAWKÓW

5. ZASOBY INSTYTUCJONALNE I SPOŁECZNE MIASTA SŁAWKÓW ORAZ ANALIZA SWOT

6. ADRESACI PROGRAMU

7. REALIZATORZY PROGRAMU

8. CELE PROGRAMU

9. HARMONOGRAM ZADAŃ

10. EFEKTY PROGRAMU

11. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

12. MONITORING I EWALUACJA

1. WPROWADZENIE

W literaturze można spotkać wiele definicji rodziny. Według Anity Kasperskiej i Katarzyny Siemieńczuk „rodzina to mała grupa społeczna, w której występują określone więzi: więź rodzicielska pomiędzy rodzicem i dzieckiem i więź małżeńska pomiędzy żoną i mężem”¹ Autorki w swojej definicji podkreślają istotę więzi międzyludzkich. Obecnie rodzina staje się często grupą zamkniętą i intymną, budowaną w oparciu o bliskość i zażyłość emocjonalną.

Rodzina jest najważniejszą komórką społeczną, która powinna zaspokajać wszelkie potrzeby każdego z jej członków.

„Rodzina współczesna znajduje się pod naporem wielu czynników zewnętrznych, które wpływają na jej gwałtowne, wielorakie przemiany. Jedne z nich wywierają wpływ pozytywny polepszają jej warunki życia (postęp techniczny, osiągnięcia medycyny), inne zaś powodują dezintegrację i dezorganizację; naruszają podstawowe normy rodzinne regulujące funkcjonowanie rodziny i jej członków, w samej rodzinie i poza nią”²

Rodzina w ujęciu społecznym jest najważniejszą i podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem wychowawczym zapewniającym prawidłowy rozwój wszystkich jej członków, szczególnie dzieci, na których opiera się społeczeństwo. Ma ona zasadniczy i najważniejszy wpływ na funkcjonowanie człowieka w poszczególnych rolach społecznych oraz w kształtowaniu i rozwoju jego tożsamości i postaw. Rodzina, która funkcjonuje w sposób prawidłowy i harmonijny daje jej członkom poczucie bezpieczeństwa i umacnia ich postępowanie. Rodzina jest pierwszym i podstawowym środowiskiem wychowawczym, które w sposób bezpośredni działa na osobowość dziecka, przekazując system wartości, tradycje, poglądy, co w efekcie kierkuje ich życie. Zaburzenie więzi rodzinnych ma destrukcyjny wpływ na człowieka i staje się podstawowym źródłem deficytów.

Zdezorganizowana rodzina, to taka w której jej członkowie nie potrafią wykonywać swoich obowiązków. Postawy rodziców stają się antagonistyczne, zanikowi ulegają funkcje socjalizacyjne oraz wychowawcze. W konsekwencji prowadzić to może do rozpadu rodziny.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej jest zespołem działań dążących do przywrócenia rodzinie zdolności do ich wypełniania. Obowiązek ten spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Realizują one te zadania we współpracy ze środowiskiem

---

¹ Jurek L (2015) Asystent rodziny. Realizacja zadań ustawowych. Teczka asystenta-wzory pism.

² Ziemska M. (2005), Rodzina współczesna.

lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, także Policją, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, a także z Kościołem oraz organizacjami społecznymi.

Pomoc rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizację pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawodawca dokonuje podziału kompetencji, zadań oraz działań do realizacji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej.

Rodzina z problemami opiekuńczo - wychowawczymi, nie spełnia swoich podstawowych zadań. Może to wynikać z niedojrzałości życiowej rodziców, która sprawia, że zaburzone są role rodzicielskie, małżeńskie i zawodowe. Powoduje to także wyuczoną bezradność, niezaradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaburzoną strukturę rodziny.

Może prowadzić do uległości wobec wpływu otoczenia, wszelkiego typu uzależnień, przemocy domowej. W momencie gdy u rodziny widoczne są te problemy, gdy istnieje prawdopodobieństwo zagrożenia zdrowia bądź życia dzieci, należy powiadomić odpowiednie służby.

W ramach gminnych działań mając na uwadze fundamentalną rolę rodziny, w wymiarze społecznym jak i indywidualnym, należy zapobiegać występowaniu negatywnych zjawisk, które mogą mieć wpływ na działanie i funkcjonowanie rodziny, należy podejmować działania profilaktyczne, wspierające i wzmacniające rodzinę.

Program został opracowany w oparciu o założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, podobnie jak poprzedni, jest też kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w gminie Sławków od 2020 r.

Celem programu jest szeroko rozumiana pomoc rodzinie wychowującej dziecko, a przede wszystkim wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo-wychowawczych.

2. PODSTAWA PRAWNA

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta Sławkowa na lata 2024-2026 oparty jest na następujących aktach prawnych:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
3. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r.,
4. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r.,

5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich,
7. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
8. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
9. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet i rodzin „Za życiem”,
10. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
11. Uchwała nr 80 Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu "Dobry start”,
12. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. nakłada na gminę obowiązek wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Zgodnie z w/w przepisem do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- 4) finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ponoszonych przez rodziny wspierające,
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust.3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,

7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gmin.

3. ORGANIZACJA WSPIERANIA RODZINY

Wspieranie rodziny oraz organizacja pieczy zastępczej w zakresie ustawowym spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. W ustawie określony jest podział kompetencji, a także podział działań i zadań pomiędzy samorządami:

GMINA	POWIAT
<ul style="list-style-type: none"> • Profilaktyka – wspieranie rodziny • Asysta rodzinna • Placówki wsparcia dziennego • Rodziny wspierające • Inne podmioty lub instytucje	<ul style="list-style-type: none"> • Piecza zastępcza i instytucjonalna • Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej • Adopcje • Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka • Placówki opiekuńczo- wychowawcze • Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator) • Rodziny pomocnicze

Jak zostało już wspomniane zadaniem własnym gminy, wynikającym z uregulowań ustawowych jest zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcie i pomoc asystenta rodziny. Celem jego pracy jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, który pozwoli na samodzielne funkcjonowanie oraz prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Zadaniowy czas pracy asystenta pozwala na elastyczną pracę z rodziną, dostosowaną do jej rytmu dnia oraz do czasu pracy podmiotów i instytucji, z którymi asystent współpracuje na rzecz rodziny. Zadaniem asysty rodzinnej jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny biologicznej poprzez wzmacnianie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz podejmowanie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Ponadto zadaniem asystenta jest wskazanie rodzinom i jej członkom możliwości podejmowania sprawczych działań mających na celu zwiększenie poczucia wpływu na zmiany w swoim życiu oraz podniesienie samooceny, wspieranie aktywności społecznej rodzin,

motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz udzielenie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej. Działania asystenta zmierzają do osiągnięcia przez rodzinę pełnej samodzielności oraz niezależności.

W sytuacji gdy dzieci przebywają w pieczy zastępczej asystent wsparciem obejmuje rodzinę biologiczną, a plan pracy w ścisłej współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej ukierunkowany jest na powrót dzieci do domu.

Przepisy ustawy „Za życiem” poszerzają obszar działań asystenta rodziny, poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia (poradnictwa) dla kobiet w ciąży i ich rodzin ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, u których zdiagnozowano „ciężkie i nieodwracalne upośledzenie, albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu”. Ponadto do działań asystenta należy współpraca z innymi służbami z różnych systemów, w tym z podmiotami udzielającymi świadczeń zdrowotnych, pracującymi na rzecz kobiety w ciąży i jej rodziny.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadaniem własnym gminy jest również współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Kolejną formą wsparcia jaką można zaoferować w ramach realizacji zadań podejmowanych przez gminę na rzecz rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest pomoc rodziny wspierającej. Opiera się ona na ścisłej współpracy z asystentem rodziny i polega na wspieraniu w przezwyciężaniu trudnych sytuacji rodzin borykających się z problemami. Jej formy są uzależnione od potrzeb danej rodziny i mogą obejmować: udzielanie wskazówek dotyczących sprawowania opieki oraz wychowywania dzieci, kształtowanie prawidłowego wypełniania ról społecznych, organizację czasu rodziny, pomoc w nauce, trening zarządzania budżetem domowym oraz prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego. Rodzina wspierająca ustanawiana jest przez wójta, burmistrza, prezydenta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspierającej, po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej, na podstawie przeprowadzonego przez pracownika socjalnego wywiadu środowiskowego. Rodzina wspierająca może uzyskać zwrot kosztów związanych z udzielanym wsparciem, na podstawie podpisanej umowy.

4. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE SŁAWKÓW

Na potrzeby przygotowania niniejszego programu została przeprowadzona analiza danych zastanych, w celu określenia skali problemów oraz zasobów w mieście Sławków.

Gmina Sławków jest miastem leżącym w województwie śląskim, w powiecie będzińskim. Sławków położony jest w historycznej Małopolsce, w dawnej ziemi krakowskiej oraz Zagłębiu Dąbrowskim, na wschodzie dawnego Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, a dziś Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Według stanu na dzień 30 czerwca 2023, liczba ludności gminy Sławków wyniosła **6659** osób, z czego **52,17%** stanowiły kobiety, a **47,83%** mężczyźni. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły **17,21%**, osoby w wieku produkcyjnym **56,37%**, a w wieku poprodukcyjnym **26,42%**. W latach **2019-2022** liczba ludności spadła o **3,58%**. (dane liczbowe przedstawia tabela nr 1).

Miasto dysponuje bazą rekreacyjno-sportową, w skład której wchodzi:

1. Kompleks sportowy przy Zespole Szkół im. Jana Pawła II,
2. Kompleks sportowy przy Szkole Podstawowej nr 1 im. Jana Baranowskiego,
3. Kompleks sportowy TKKF Michałek,
4. Teren rekreacyjny „Park Doliny Białej Przemszy”,
5. Boisko miejskie.

Równie prężnie działają instytucje kultury miasta, dzięki którym zostały stworzone warunki do rozwoju zainteresowań mieszkańców, pozwalające na konstruktywne spędzanie czasu wolnego przez rodziny. Są nimi Miejska Biblioteka Publiczna oraz Miejski Ośrodek Kultury.

Tabela Nr 1.

Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci³

Grupa wiekowa	Mężczyzna	Kobieta
0-3	59	65
4-6	86	98
7-18	438	407
19	37	24
Wiek produkcyjny	1726	1711
60-64	191	234
65-74	435	585
75-79	135	156
80+	88	212

³ Dane uzyskane z ewidencji ludności UM Sławków

W 2022 r. pomoc i wsparcie z pomocy społecznej w gminie Sławków uzyskało 183 osób. Liczba ta stanowi 2,75% wszystkich mieszkańców gminy. 155 z nich to osoby długotrwale korzystające z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławkowie. Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin korzystających z systemu wsparcia MOPS, które stanowiły podstawę do przyznania pomocy w 2022 r. były kolejno: długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.

Poniższa tabela przedstawia powody przyznania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2021-2022.

Tabela 2. Powody przyznania pomocy finansowej i w naturze w 2021 i 2022 r. ⁴

Powód trudnej sytuacji życiowej	2021 rok		2022 rok	
	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	21	25	15	24
Bezdomność	4	4	6	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym potrzeba ochrony wielodzietności	10	33	6	23
	4	18	3	13
Bezrobocie	41	61	37	66
Niepełnosprawność	52	69	44	61
Długotrwała lub ciężka choroba	68	95	58	74
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym:	3	10	13	40
• Rodziny niepełne	1	4	13	40
• Rodziny wielodzietne	0	0	3	14
Przemoc w rodzinie	1	4	1	3
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0
Alkoholizm	5	8	7	13
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	6	6	4	4

⁴ Sprawozdanie MPiPS

Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0	0

Zarówno w 2021 r. jak i w 2022 r. głównym powodem przyznania pomocy była długotrwała lub ciężka choroba. Kolejny powód stanowi niepełnosprawność, a następnie bezrobocie, które często występuje w rodzinach, wykazujących bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Kolejna tabela przedstawia dane obrazujące strukturę rodzin, jakie w latach 2021-2022 korzystały ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławkowie.

Tabela 3. Struktura rodzin w latach 2021-2022 objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. ⁵

Wyszczególnienie	2021 rok	2022 rok
Rodziny ogółem	204	183
Rodziny z dziećmi do 18 r.ż	17	16
Rodziny wielodzietne	6	6
Rodziny niepełne	14	13
Rodziny emerytów i rencistów	38	38

Dane zawarte w tabeli pokazują, że na przestrzeni lat spada ilość rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej. Może to wynikać z polepszenia sytuacji finansowej na skutek wsparcia, jakie rodziny z dziećmi otrzymują w ramach programów rządowych: „Rodzina 500+”, czy „Dobry Start”, „Rodzinny Kapitał Opiekuńczy”. W ostatnich latach wzrosła także minimalna płaca, a co za tym idzie podniósł się poziom dochodów rodzin. Jednak część świadczeniobiorców stanowią rodziny wielodzietne oraz rodziny niepełne, które szczególnie mogą być narażone na wystąpienie różnorodnych dysfunkcji oraz nieprawidłowości w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Łącznie pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w 2022 r. pozostawało 183 rodzin wśród, których znajdują się rodziny niepełne i rodziny z dziećmi. Zauważyć przy tym należy, że coraz częściej pomoc w formie asysty rodzinnej trafia do rodzin, które nie są odbiorcami świadczeń finansowych z pomocy społecznej.

⁵Sprawozdanie MPiPS za rok 2021 i 2022

Jak już wskazano w treści niniejszego dokumentu na mocy art.176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą otrzymać wsparcie w formie asystenta rodziny. Do asysty rodzinnej kierowane są rodziny, w których wychowują się małoletnie dzieci. Na skutek przeżywających trudności rodzina boryka się z problemami, które prowadzą do zaburzenia prawidłowego wypełniania roli rodzicielskiej, a co za tym idzie istnieje zagrożenie umieszczenia dzieci w systemie pieczy zastępczej.

Wsparciem tym, objąć można także rodzinę biologiczną dzieci umieszczonych już w pieczy zastępczej w celu ich powrotu do rodziców. Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, motywując rodzinę do aktywnego działania i realizacji wspólnie ustalonego planu. Na rezultaty pracy asystenta z rodziną składa się wiele czynników, począwszy od zaangażowania rodziny w chęć zmiany, poprzez wprowadzanie tych zmian w życie aż do ich ciągłego realizowania. Jeżeli w ocenie pracownika socjalnego dobro dziecka jest zagrożone, a rodzina nie wyraża zgody na współpracę z asystentem rodziny Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej może skierować do Sądu wnioski o wydanie zarządzeń opiekuńczych. Wydział Rodzinny i Nieletnich Sądu Rejonowego może zobowiązać rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny.

Asystenci rodziny wspierają sławkowskie rodziny od 2014 r. Aktualnie w MOPS Sławków jest zatrudniony jeden asystent rodziny w ramach zadaniowego czasu pracy. Poniższa tabela prezentuje liczbę rodzin, które na przestrzeni 2021-2022 r. korzystały ze wsparcia asystenta rodziny.

Tabela 4. Liczba rodzin korzystająca ze wsparcia asystenta rodziny. ⁶

Wyszczególnienie	2021 rok	2022 rok
Liczba rodzin	13	15
Liczba asystentów	1	1

Zauważalny jest niewielki wzrost rodzin, które przeżywają trudności opiekuńczo-wychowawcze, zatem należy w dalszym ciągu podejmować działania ukierunkowane na wsparcie tych rodzin, pomoc w wypełnianiu ról rodzicielskich oraz tworzenie pozytywnego środowiska wychowawczego oraz poprawę jakości ich życia.

⁶ Sprawozdanie z WSiSPZ za rok 2021 i 2022

W sytuacji kiedy rodzice biologiczni nie są w stanie wykonywać w sposób prawidłowy władzy rodzicielskiej opieka nad dziećmi sprawowana jest przez rodzinną lub instytucjonalną pieczę zastępczą, której organizatorem jest powiat. Decyzja o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej podejmowana jest przez Sąd Rodzinny. W 2022 r. w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało dwoje dzieci z gminy Sławków, z kolei troje dzieci było umieszczonych w rodzinach zastępczych. W 2023 r. liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej wzrosła do czterech, natomiast w instytucjonalnej pieczy zastępczej wzrosła do siedmiu.

Gmina Sławków w ramach realizacji miejskich programów, w tym: profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii oraz przemocy domowej podejmuje szereg działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz wspierających na rzecz rodziny, co podnosi poziom ich świadomości, pozwala na dostęp do specjalistycznego poradnictwa oraz wpływa na lepsze funkcjonowanie w życiu społecznym. Działania dotyczą m.in.: spotkań ze specjalistami, realizacji programów profilaktycznych i edukacyjnych, poradnictwa specjalistów zatrudnionych w Punkcie Konsultacyjnym działającym przy Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego. Dzieci z rodzin borykających się z problemami mogą skorzystać z Placówki Wsparcia Dziennego „Michałek”, który działa na terenie gminy Sławków od 2021 r. oraz z placówki wsparcia dziennego działającej w ramach Filii Ośrodka Wspierania Dziecka i Rodziny w Będzinie.

Dotychczas na terenie gminy Sławków nie ustanowiono żadnej rodziny wspierającej. W niniejszym programie zostaną określone działania jakie należy podjąć aby zagospodarować ten obszar.

5. ZASOBY INSTYTUCJONALNE I SPOŁECZNE MIASTA SŁAWKÓW ORAZ ANALIZA SWOT

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Praca socjalna, pomoc rzeczowa i finansowa, dożywianie dzieci w szkołach, ciepły posiłek w okresie zimowym, poradnictwo socjalne, aktywizacja społeczno-zawodowa, wspieranie aktywności lokalnej, usługi opiekuńcze
Dzienny Dom Pobytu „Senior-Wigor”	rehabilitacja ruchowa, zajęcia edukacyjne i kulturalne, ciepły posiłek w czasie pobytu

Placówki Oświatowe	Działalność edukacyjno-wychowawcza, wsparcie psychologów i pedagogów dla rodziców oraz dzieci, organizowanie zajęć pozalekcyjnych, akcje charytatywne, nauczanie zintegrowane, edukacja wczesnoszkolna w miejskim przedszkolu
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Prowadzenie procedury NK, wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemu przemocy
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych ujętych w formie gminnego programu
Komisja Mieszkaniowa	Organ opiniodawczy dla Burmistrza Miasta w sprawach przydziału mieszkań z zasobów gminy
Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej
Parafia Podwyższenia Krzyża Św. Parafialny Zespół Caritas	Działalność charytatywna, organizowanie paczek świątecznych.
Miejski Ośrodek Kultury	Upowszechnianie kultury i organizacja imprez rozrywkowo-rekreacyjnych, prowadzenie sekcji tematycznych
Szkolne Schronisko Młodzieżowe	Punkt informacji turystycznej, organizowanie półkolonii
Centrum Aktywności Lokalnej	Działalność społeczna organizacji pozarządowych skupia mieszkańców, wolontariuszy; wśród zadań centrum jest m.in. organizowanie zajęć dodatkowych dla dzieci
Klub Integracji Społecznej	Aktywizowanie społeczności lokalnej, tworzenie poczucia przynależności do danego miejsca i społeczności, dążenie do przywrócenia zdolności do zatrudnienia i powrotu na rynek pracy m.in. dzięki zastosowaniu usług o charakterze zawodowym
Placówka Wsparcia Dziennego „Michałek”	Wspieranie rodzin w dążeniu do prawidłowego sprawowania funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Będzinie filia Sławków	Pomoc w kryzysach szkolnych (zajęcia indywidualne) i rodzinnych.
Komisariat Policji	Zapewnienie bezpieczeństwa, podejmowanie działań w związku z prowadzeniem procedury “Niebieskie Karty”, przeciwdziałanie przemocy, przestępczości i uzależnieniom.
Straż Miejska	Zapobieganie przemocy i przestępczości, profilaktyka i edukacja
Miejska Biblioteka Publiczna	Promowanie czytelnictwa, wspieranie i inicjowanie aktywności społecznej, organizowanie zajęć

Do zidentyfikowania oraz usystematyzowania mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń społecznych obszaru Miasta Sławkowa zastosowana została analiza SWOT. Pozwala ona ocenić jakie działania będą użyteczne w osiągnięciu założonych celów. Została skonstruowana w oparciu o stan wiedzy i doświadczenie pracowników Zespołu Pomocy Środowiskowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sławkowie. Stała analiza i monitoring spraw związanych z pomocą społeczną, znajomość występowania problemów wśród miejscowych rodzin a także tematyki związanej z szeroko rozumianą polityką prorodzinną i społeczną pozwoliły na jej rzetelne przygotowanie.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> Realizacja w latach 2020-2024 Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Sławkowa, Realizacja celów wyznaczonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2024-2030, Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2025, Realizacja programu „Sławkowska Rodzina na piątkę”, 	<ul style="list-style-type: none"> Niewystarczająca współpraca pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę, Brak rodzin wspierających w mieście, Brak grup samopomocowych w mieście, Niewystarczający poziom edukacji społeczności lokalnej w zakresie form wsparcia dla rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze, Opór rodziców przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze przed udziałem w zajęciach edukacyjnych, grupach wsparcia, terapii psychologicznej.

- Działalność ZI, MKRPA oraz działającego w jej strukturach Punktu Konsultacyjnego,
- Dostępność wsparcia psychologa dla rodzin dotkniętych przemocą,
- Sieć instytucji wspierających rodzinę (OPS, Policja, Sąd, Kuratorska Służba Sądowa, Służba Zdrowia, Oświata, OIK, PCPR, ZI, MKRPA),
- Znajomość środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, Policję, pracowników oświaty, pracowników służby zdrowia,
- Wykwalifikowani pracownicy działający na rzecz rodziny,
- Stałe podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej poprzez udział w licznych szkoleniach,
- Funkcjonowanie na terenie miasta placówki służby zdrowia oraz stacjonowanie zespołu Rejonowego Pogotowia Ratunkowego,
- Utworzenie w mieście Klubu Dziecięcego „Maluszkowo”,
- Stały rozwój bazy rekreacyjno-sportowej,
- Prężnie działające instytucje kultury oraz placówki oświatowe w mieście,
- Organizacja prac społecznie-użytecznych w mieście,
- Prężnie działające dwie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży:

<ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny w Będzinie filia Sławków, - Placówka Wsparcia Dziennego „Michałek”. • Wsparcie rodzin dysfunkcyjnych przez asystenta rodziny. 	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój lokalnej polityki na rzecz rodziny, • Wzmocnienie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodziny, • Kreowanie pozytywnego wizerunku pomocy społecznej, • Wprowadzenie standardów pracy asystenta rodziny w MOPS Sławków, • Wprowadzenie superwizji dla pracowników Zespołu Pomocy Środowiskowej w MOPS Sławków - pracujących na rzecz rodziny, • Rozwój metodycznej pracy socjalnej, • Realizacja projektów socjalnych na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, • Edukowanie społeczności lokalnej, • Ustanowienie rodzin wspierających, • Pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na realizację zadań. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stereotypowe postrzeganie Ośrodka Pomocy Społecznej jako „dystrybutora” świadczeń finansowych, • Dziedziczenie ubóstwa i wyuczona bezradność, • Niski poziom pielęgnowania więzi i tradycji rodzinnych przez rodziny dysfunkcyjne, • Częste rozpady struktury rodziny: rozwody, separacje, emigracje zarobkowe rodziców, • Osłabienie autorytetu rodziny oraz nauczyciela w oczach dzieci, • Wzrost kosztów utrzymania rodziny, • Zwiększenie dystansu społecznego między osobami pochodzącymi z różnych warstw społecznych, • Zagrożenia ze strony mediów i Internetu, • Zagrożenia uzależnieniami: papierosy, alkohol, narkotyki (dopalacze), komputer (Internet), • Niska świadomość rodziców na temat grożących dziecku zagrożeń,

	• Brak umiejętności i motywacji do szukania pomocy w sytuacjach kryzysowych,

6. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do wszystkich rodzin z dziećmi, zamieszkałych na terenie Gminy Sławków, w szczególności do:

- rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w rodzinnej bądź instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- rodzin, którym zostały odebrane lub ograniczone prawa rodzicielskie,
- rodzin dysfunkcyjnych,
- rodzin przeżywających trudności opiekuńczo- wychowawczo,
- instytucji działających na rzecz pomocy dzieciom i rodzinom.

7. REALIZATORZY PROGRAMU

1. Urząd Miasta Sławkowa,
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie,
3. Zespół Interdyscyplinarny w Sławkowie,
4. Policja,
5. Placówki Oświatowe, działające na terenie miasta Sławkowa,
6. Miejski Ośrodek Kultury w Sławkowie,
7. SPZOZ Sławków,
8. Miejska Biblioteka Publiczna w Sławkowie,
9. PCPR w Będzinie,
10. PUP w Będzinie,
11. Sąd Rejonowy w Dąbrowie Górniczej (Wydział Rodzinny i Nieletnich),
12. Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej w Dąbrowie Górniczej,
13. Kompleks Sportowy TKKF „Michałek”.

Za realizację oraz koordynację działań objętych Programem odpowiedzialny jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie.

8. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Poprawa jakości życia rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz tworzenie sprzyjających warunków do ich prawidłowego funkcjonowania.

Cele szczegółowe:

1. Poprawa sytuacji socjalno-bytowej rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych.
2. Rozwój systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
3. Wzmacnianie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodzin.
4. Rozszerzenie oferty na zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
5. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
6. Przeciwdziałanie uzależnieniom oraz zjawisku przemocy domowej.

9. HARMONOGRAM ZADAŃ

Cel szczegółowy 1

Poprawa sytuacji socjalno-bytowej rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin dysfunkcyjnych.

Lp.	Zadanie	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin
1.	Udzielanie świadczeń z pomocy społecznej	Liczba wywiadów środowiskowych Liczba rodzin, korzystających z pomocy	MOPS	2024-2026
2.	Udzielanie świadczeń z zakresu świadczeń rodzinnych (zasiłek rodzinny, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, świadczenie z Funduszu Alimentacyjnego)	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń	MOPS	2024-2026
3.	Udzielenie pomocy materialnej o charakterze socjalnym (stypendium, zasiłek szkolny)	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	MOPS	2024-2026

4.	Objęcie dożywianiem dzieci w placówkach oświatowych	Liczba dzieci, którym przyznano świadczenia	MOPS/Placówki oświatowe	2024-2026
5.	Objęcie rodzin pomocą żywnościową w ramach programu FEAD	Liczba rodzin, którym przyznano wsparcie w ramach programu żywnościowego	MOPS	2024-2026
6.	Upowszechnianie Karty Dużej Rodziny oraz Programu „Sławkowska Rodzina na Piątkę”	Liczba wydanych kart	MOPS	2024-2026
7.	Aktywizacja zawodowa poprzez kierowanie rodziców niewydolnych wychowawczo do KIS	Liczba osób uczestniczących KIS	MOPS-KIS	2024-2026
8.	Aktywizacja zawodowa poprzez kierowanie rodziców niewydolnych wychowawczo do wykonywania prac społecznie-użytecznych	Liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne dla osób bezrobotnych wykonujących prace społecznie-użyteczne	MOPS-PUP	2024-2026

Cel szczegółowy 2

Rozwój systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej.

Lp.	Zadanie	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin
1.	Metodyczna praca socjalna z rodzinami, u których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze	Liczba rodzin objęta metodyczną pracą socjalną.	MOPS	2024-2026
2.	Wsparcie asystenta rodziny, ukierunkowane na zapewnienie rodzinie stabilizacji oraz monitoring sytuacji dziecka po zakończeniu współpracy	Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny.	MOPS	2024-2026

3.	Ustanowienie rodzin wspierających na terenie miasta	Liczba rodzin wspierających na terenie miasta.	Burmistrz Miasta Sławkowa/MOPS	2024-2026
4.	Realizacja projektów socjalnych na rzecz rodziny	Liczba zrealizowanych projektów Liczba rodzin, które skorzystały z wsparcia w ramach zrealizowanych projektów	MOPS	2024-2026

Cel szczegółowy 3

Wzmacnianie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodzin.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizator	Termin
1.	Zapewnienie dostępności do treningu kompetencji rodzicielskich dla rodziców z niskim poziomem umiejętności opiekuńczo-wychowawczych	Liczba spotkań w ramach treningu kompetencji rodzicielskich Liczba rodziców, którzy uczestniczyli w treningu	MOPS	2024-2026
2.	Zapewnienie rodzinom dysfunkcyjnym dostępności do specjalistycznego poradnictwa	Liczba udzielonych porad	MOPS PCPR	2024-2026
3.	Praca asystenta z rodziną biologiczną w sytuacji umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej	Liczba rodzin biologicznych objętych wsparciem asystenta, Liczba dzieci, które wróciły do rodziny biologicznej	MOPS	2024-2026
4.	Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych	Liczba rodzin objętych wsparciem w ramach programów	MOPS/UM/ Placówki Oświatowe	2024-2026
5.	Prowadzenie kampanii edukacyjnych skierowanych do rodziców	Ilość przeprowadzonych prelekcji Ilość rozpowszechnionych ulotek, plakatów, broszur	UM / Placówki Oświatowe	2024-2026

6.	Inicjowanie zawiązania grup samopomocowych	Ilość zawiązanych grup samopomocowych	PCPR	2024-2026
----	--	---------------------------------------	------	-----------

Cel szczegółowy 4

Rozszerzenie ofert na zagospodarowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizator	Termin
1.	Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym	Liczba inicjatyw organizowanych dla dzieci i młodzieży Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach	MOPS/Miejski Ośrodek Kultury/ Miejska Biblioteka Publiczna/ Placówki Oświatowe/ Sportowy TKKF „Michałek”	2024 -2026
2.	Propagowanie wśród rodzin czynnego udziału w twórczości artystycznej oraz zajęciach sportowych jako alternatywnej formy spędzania wolnego czasu	Liczba osób biorących czynny udział w zorganizowanych inicjatywach	MOPS/MOK/ Placówki Oświatowe Kompleks Sportowy TKKF „Michałek”	2024-2026
3.	Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży	Liczba dzieci uczestnicząca w wypoczynku	MOPS- Kuratorium Oświaty/ Miejski Ośrodek Kultury/ Miejska Biblioteka Publiczna.	2024-2026

Cel szczegółowy 5

Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizator	Termin
1.	Organizacja zajęć wyrównawczych w celu umożliwienia dzieciom i młodzieży opanowania wiedzy i umiejętności na oczekiwanym poziomie	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach wyrównawczych	Placówki Oświatowe	2024-2026
2.	Pomoc rodzicom w uzyskaniu orzeczenia o wczesnym wspomaganie rozwoju, kształceniu specjalnym oraz nauczaniu indywidualnym.	Ilość dzieci, które uzyskały orzeczenie	MOPS/Placówki Oświatowe	2024-2026

3.	Organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi	Ilość dzieci, którym przyznano wsparcie w formie specjalist. usług opiekuńczych	MOPS	2024-2026

Cel szczegółowy 6

Przeciwdziałanie uzależnieniom oraz zjawisku przemocy domowej.

Lp.	Zadanie	Wskaźnik	Realizator	Termin
1.	Kierowanie wniosków do MKRPA	Liczba złożonych wniosków Liczba osób wobec których zastosowano obowiązek poddania się leczeniu	MOPS/ZI	2024-2026
2.	Konsultacje prowadzone w Punkcie Konsultacyjnym przy MKRPA	Liczba rodzin które skorzystały ze wsparcia oferowanego przez Punkt Konsultacyjny	UM/MKRPA	2024-2026
3.	Kampanie edukacyjne dla społeczeństwa lokalnego dotyczącego problematyki uzależnień oraz przemocy domowej	Ilość przeprowadzonych kampanii	MOPS/UM MKRPA/ZI Placówki Oświatowe	2024-2026
4.	Monitorowanie sytuacji rodzin i dzieci z grup szczególnego ryzyka	Liczba rodzin monitorowanych z grup szczególnego ryzyka Liczba rodzin monitorowanych w ramach procedury NK	MOPS/ZI/SPZOZ Policja Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej	2024-2026

10. EFEKTY PROGRAMU

W wyniku prowadzonych działań przewidziane jest osiągnięcie następujących efektów:

- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa dziecka i rodziny,
- Poprawa jakości życia rodzin z dziećmi, które przeżywają trudności w prawidłowym funkcjonowaniu,
- Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych w rodzinach,

- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat funkcjonowania rodziny,
- Zmiana postrzegania wizerunku instytucji pomocowych,
- Rozwój efektywnej współpracy między instytucjami,
- Zwiększenie form wsparcia dla rodzin,
- Zwiększenie liczby rodzin, które uzyskały poziom stabilizacji pozwalający na samodzielne, prawidłowe wykonywanie władzy rodzicielskiej.

11. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny będą realizowane i wdrażane zgodnie z możliwościami finansowymi Gminy. Program będzie finansowany ze środków:

1. Budżetu Gminy Sławków.
2. Dotacji z budżetu Państwa na dofinansowanie zadań własnych.
3. Środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

12. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring Programu będzie prowadzony przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sławkowie na podstawie pozyskanych informacji oraz danych ze sprawozdań uzyskiwanych od podmiotów uczestniczących w realizacji zadań. MOPS będzie koordynował działania poprzez wspieranie rodzin wieloproblemowych, przy ścisłej współpracy z pozostałymi podmiotami działającymi na ich rzecz. Sprawozdania z realizacji zadań określonych w programie będą przedkładane Radzie Miejskiej corocznie, przez cały okres realizacji programu, w terminie do 31 marca. Zgodnie z art.187 ust.3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej sporządzane jest sprawozdanie rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i przekazywane w wersji elektronicznej do dnia 31 stycznia danego roku za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia poprzedniego roku, do dnia 31 lipca danego roku za okres od dnia 1 stycznia do dnia 30 czerwca danego roku.

Zadania określone w Programie realizowane będą w ramach podstawowej działalności Ośrodka, także z wykorzystaniem projektów socjalnych, w ścisłej współpracy z jednostkami i instytucjami działającymi na rzecz rodzin.

Program będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewaluowanych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych i planowanych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.